

DOI: 10.7596/taksad.v3i1.328

Sosyoloji Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler Üzerine Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Örneği

Sinan Yılmaz¹

Öz

Bu araştırma, günümüzde sosyoloji öğretimi yapan bölümlerin temel sorunlarını, bu sorunların sosyoloji öğretimine nasıl etki ettiğini, sosyoloji öğrenimi gören öğrencilerin dersleri algılama ve kavrama düzeylerini, kullanılan yöntem ve tekniklerin uygunluğunu ve öğrencilerin mesleki yeterliliklerini konu edinmektedir.

Araştırmanın empirik verileri, Karabük Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencilerine uygulanan anketten elde edilmiştir. Araştırma değişkenleri ile ilgili frekans bulguları tablolar halinde gösterilmiştir. Araştırma değişkenlerinin bağımsız değişkenlere bağlı olarak ne ölçüde farklılaştığı ki-kare analiziyle incelenmiştir. Çalışmanın makale boyutunda olması nedeniyle çapraz ilişki tablolarından elde edilen bulgulara tablolar halinde ayrıca yer verilmemiş olup metin içerisinde ele alınmıştır.

Araştırmanın sonuç bölümünde elde edilen bulgular özetlenmiş ve elde edilen bulguların araştırma hipotezlerini destekleyip desteklemedikleri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, sosyoloji eğitimi, sosyoloji öğretimi, sosyolojinin problemleri.

¹ Karabük Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi.

A Research on Challenges in Teaching Sociology:

Karabuk University Case Study

Abstract

This study deals with the basic problems of departments educating sociology, how these problems affect sociology education, the level of sense and comprehension of the students having sociology education, convenience of the methods and techniques used and professional competency of the students.

Empirical data of the study has been acquired from the survey applied to the students of Sociology Department of Karabuk University. Frequency findings related to the variables of the study have been demonstrated via tables. To what extent variables of the study differentiate depending upon independent variables has been analyzed by chi square test. As the study is in article format, the data acquired from crosstabs has not been shown via tables. But if there was a significant connection between variables, it has been mentioned in the text.

In conclusion part of the study, the empirical data acquired has been summarized and it has been discussed whether the data acquired supports the hypotheses or not.

Keywords: Sociology, Sociology education, Teaching sociology, The problems of sociology.

Giriş

Sanayileşme süreci ile birlikte Batı toplumlarının geçirmiş oldukları hızlı toplumsal değişimleri çözümlenmek amacıyla ortaya konan düşünceler, sosyoloji ilminin ortaya çıkmasına ve diğer disiplinler arasında ayrı bir disiplin olarak kendisini kabul ettirmesine yol açmıştı. O dönemde henüz sanayileşme sürecine dâhil olamayan, ancak hızla sanayileşen Batı toplumları karşısında var olma mücadelesi veren Osmanlı toplumunda, sosyoloji disiplini de aydınların gündemine girmişti. O dönemde aydınlar arasında tartışma konusu olan İslamlaşma, muasırlaşma, Batılılaşma, pozitif bilim, ümmetçilik, milliyetçilik, kültür ve medeniyet konulu tartışmaları bu bağlamda değerlendirebiliriz (Gökalp, 1924, 1955; Said Halim Paşa, 1965; Ersoy, 1983). Yapılan tartışmalar sonucunda zaten 19. Yüzyılın başlarından itibaren çeşitli reformlarla adım adım uygulanmakta olan Batılılaşma yaklaşımı gerek aydınlar ve gerekse yöneticiler nezdinde daha fazla kabul gördü (Bulut, 2011).

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte ise devlet eliyle ve gücüyle tüm ulusun dönüştürülmesi ve Batılılaştırılması süreci başlatıldı.

Osmanlı'nın son dönemlerinde toplumsal dönüşümle ilgili Batılılaşma yaklaşımının benimsenmesi, Cumhuriyetin kurucu kadroları üzerinde etkili olmuş olabilir. Ancak, bu kadroların önemli bir bölümü, zaten Batı tarzı eğitim almış ve bu düşünceleri benimsemeye oldukça meyilli kimselerdi. Dolayısıyla o dönemde toplumsal çözümlerlerde bulunan bilim insanlarının devlet yöneticileri tarafından ne ölçüde dikkate alındığını belirlemek zordur. Atatürk'ün Ziya Gökalp'ten etkilendiği ile ilgili yazılanlar da bu konuda tam belirleyici olmaktan uzaktır. Çünkü Atatürk gibi kendi fikirleri olan ve bu fikirleri de hayata geçirmede kararlı olan bir liderin başka bir düşünürün peşinden gitmesi² çok makul gözükmemektedir. Muhtemelen Atatürk, Ziya Gökalp'in düşüncelerini kendi düşünce yapısına uygun olduğu için beğenmiştir. İşin doğrusu ne olursa olsun o dönemde sosyologlar ile devlet yöneticileri arasında bir etkileşim olduğu açıktır.

Günümüzde de sosyologların toplumsal çözümlere yönelik düşüncelerini özellikle yazılı ve görsel medya aracılığıyla ortaya koyduğunu görebiliyoruz. Bunun dışında Türkiye'de hem iktidar partisi ve hem de ana muhalefet partisinin yönetim kadrolarında Türkiye'nin tanınmış sosyologlarının görev aldığı biliyoruz. Bu isimlere örnek olarak Beşir Atalay, Cahit Bağcı, Binnaz Toprak ve Yasin Aktay gösterilebilir. Bütün bu göstergeler, sosyologların düşüncelerinin önemsendiği ve kendilerine değer verildiğini gösterse de bu durumun sosyoloji bölümleri üzerinde paralel bir sonucu olduğunu söylemek zordur. Türkiye'de sosyoloji bölümlerinin bugünkü durumu, seçim meydanlarında alkışlanan ancak kendisine oy verilmeyen politikacının durumuna benzemektedir. Sosyoloji bölümü mezunlarının yeterli istihdam olanağının bulunmaması, nitelikli öğrencilerin tercihlerini başka bölümlere yöneltmelerine sebep olmaktadır. Bu da sosyoloji bölümlerinde verilen eğitimin kalitesine doğrudan etki etmektedir.

Genel olarak bakıldığında, sosyolojinin Türkiye'ye gelişi 20. Yüzyılın başlarına tekabül etmekte ve Cumhuriyetin ilk yıllarında son derece ilgi gördüğü anlaşılmaktadır. Daha sonra ise bu ilgi inişli çıkışlı dönemler geçirmiştir (Kocabaş ve Hanedar, 2013). Günümüzde 60'tan fazla üniversitede 15000'in üzerinde öğrenci sosyoloji öğrenimi görmektedir. Bu rakamlar ilk bakışta sosyolojiye ve sosyoloji bölümlerine ilginin yüksek olduğu izlenimini uyandırır da Türkiye'de Üniversite kapılarındaki yığılma ve sınav sistemi ile doğrudan ilişkilidir. Araştırmamızın uygulamalı bölümünde de görüleceği üzere sosyoloji bölümlerini bilinçli olarak tercih eden ve bu bölümü severek tercih eden öğrencilerin sayısı oldukça azdır.

Yapısal sorunların yanında elbette işlevsel sorunlara da değinmek gerekir. Sosyoloji biliminin Türkiye'deki yaklaşık yüz yıllık geçmişine rağmen bir Türk sosyolojisi geleneğinin oluşup oluşmadığı sosyologlar arasında tartışılmaya devam etmektedir. Bununla birlikte,

²<http://www.ortadoguzgazetesi.net/haber.php?id=12655>

Türkiye’de sosyolojinin ve sosyoloji eğitiminin Batı sosyolojisinden bağımsız olduğunu söylemek mümkün değildir. Karabük Üniversitesinde gerçekleştirilen III. Sosyoloji Çalıştayında Sami Şener ve Zeki Arslantürk (2013) bu sorunu özellikle dile getirmiş ve Türkiye’de Türk toplumunun geçmişine ve dinamiklerine dayalı bir sosyoloji geleneğinin oluşmasının önemine işaret etmişlerdir. Türkiye’de yetişen sosyologların, Türk toplum yapısına ve Türk toplumunun problemlerine daha fazla vâkıf olmaları elbette onlardan faydalanılması ve istihdamın artırılması noktasında etkili olacaktır.

Sosyoloji bölümlerinde verilen eğitim ve bu konuda karşılaşılan güçlükler ile ilgili değerlendirmelere ise aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmanın Konusu, Amacı ve Yöntemi

Bu araştırma, günümüzde sosyoloji öğretimi yapan bölümlerin temel sorunlarını, bu sorunların sosyoloji öğretimine nasıl etki ettiğini, sosyoloji öğrenimi gören öğrencilerin dersleri algılama ve kavrama düzeylerini, kullanılan yöntem ve tekniklerin uygunluğunu ve öğrencilerin mesleki yeterliliklerini konu edinmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular yardımıyla sosyoloji bölümlerinin yapısal sorunlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin getirilmesi, verilen derslerin öğrenciler tarafından algılanma düzeylerinin tespit edilmesi, öğrencilerin hangi kavram ve konuları anlamakta zorlandıklarının tespit edilerek bu konuda neler yapılabileceğinin tartışılması amaçlanmaktadır.

Araştırmada dokümantasyon yöntemi kullanılarak sosyoloji öğretimi ile ilgili yapılan araştırmalar taranmıştır. Ayrıca anket tekniği kullanılarak sosyoloji bölümü öğrencileri ile uygulamalı bir araştırma yapılmıştır. Elde edilen verilerin araştırma hipotezlerini destekleyip desteklemedikleri incelenerek elde edilen bulgular sonuç bölümünde değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırma evrenini, Karabük Üniversitesi sosyoloji bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kota örnekleme tercih edilmiş olup anket sorularımızda yer alan değişkenler hakkında henüz fikir sahibi olmayan sosyoloji bölümü İngilizce hazırlık öğrencileri araştırmaya dâhil edilmemiştir. Uzaktan eğitim öğrencilerinin önemli bir bölümünün ise kampüste bulunmaması nedeniyle geriye kalan yaklaşık 300 kadar öğrencinin tamamına anketlerin ulaştırılması hedeflenmiştir. Araştırma evrenini oluşturan sosyoloji bölümü 1, 2 ve 3. Sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitim öğrencileri ile birlikte toplam rakamı ise 400 civarındadır. Evreni temsil edebilecek örneklem sayısı ise %95 güven düzeyi ve %5 hata payı ile:

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2.(N-1) + t^2.p.q} = \frac{400.(1,96)^2.(0,50x0,50)}{(0,05)^2.(400-1) + (1,96)^2.(0,50x0,50)} = 196$$

Olarak hesaplanmıştır.

Anket formları fotokopi yoluyla 250 adet basılarak öğrencilere ulaştırılmıştır. Dağıtılan anket formlarından 201 tanesi geri gelmiş ve tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Anket verileri SPSS programıyla analiz edilmiş ve frekans tabloları makale içerisinde uygun yerlere yerleştirilmiştir. Merkezi dağılım ölçülerinden Standart sapma ve aritmetik ortalamalar (Mean) incelenerek önemli bulunan sonuçlara yine metin içerisinde yer verilmiştir. Araştırma değişkenlerinin bağımsız değişkenlerle olan çapraz ilişkilerine de bakılmış olup, anlamlı ilişki bulunan tabloların verilerine bakılarak metin içerisinde yorumlar yapılmıştır. Ancak makalenin boyutunun artmaması için bu tablolarla ilgili tüm verilere yer verilememiştir.

Araştırma Hipotezleri

Araştırmacının sosyoloji bölümünde öğretim üyesi olması nedeniyle gerek derslerdeki gözlemleri ve gerekse öğrencilerle ikili iletişimi sonucunda aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur. Hipotezler uygulamalı araştırmadan elde edilen veriler aracılığıyla test edilecek olup, sonuç bölümünde doğrulanıp doğrulanmadıkları ile ilgili değerlendirmelere yer verilecektir. Ayrıca dokümantasyon yöntemiyle toplanan verilerde hipotezleri doğrulayan ya da yanlışlayan verilerin bulunması durumunda makalenin giriş bölümünde bu bilgilere yer verilecektir.

Araştırmanın Temel Hipotezleri:

1. Sosyoloji derslerinde kullanılan kavramların genellikle Batı toplumlarının sosyolojik gerçeklikleri göz önüne alınarak üretilmesi ve verilen örneklerin de genellikle bu toplumlardan seçilmesi, öğrencilerin kavramları anlama ve özümsemelerinde güçlük yaşamalarına neden olmaktadır.
2. Sosyoloji bölümü mezunlarının istihdam olanaklarının kısıtlı olması ve iyi bir iş bulamayacakları konusundaki endişeleri öğrencilerin bölüme ve derslere olan motivasyonunu azaltmaktadır.

Araştırmanın Alt Hipotezleri:

1. Sosyoloji bölümü mezunlarının istihdam olanaklarının kısıtlı olması, genellikle bölümü bilinçli olarak tercih eden öğrenciler yerine ancak bu bölüme puanı tutan öğrencilerin bölüme gelmesine neden olmaktadır.

2. Sosyoloji derslerinde kullanılan kaynakların önemli bir bölümünün yabancı dilden çevrilmiş olması nedeniyle öğrenciler asıl yazarın anlatmak istediği şeyi anlamakta zorlanmaktadır.
3. Öğrencilerin, öğretmen olabilmek için temel bölüm dersleri dışında felsefe, psikoloji ve mantık dersleri gibi dersleri görmek zorunda kaldıkları gibi buna ilaveten bir de pedagojik formasyon dersleri almak zorunda kalmaları stres ve kaygı düzeylerini artırmakta ve kendi alan derslerine karşı motivasyonlarını azaltmaktadır.

Araştırma Bulguları

Araştırma Grubunun Cinsiyet, Eğitim Düzeyleri ve Sosyo-Ekonomik Düzeyleri ile İlgili Bulgular

Sosyoloji öğretimi yapan bölümlerin temel sorunlarını ve bu sorunların sosyoloji öğretimine nasıl etki ettiğini inceleyen bu araştırmanın sosyoloji bölümü öğrencilerine uygulanmış olması nedeniyle araştırmada kullanılacak bağımsız değişkenler de sınırlı olmuştur. Öğrencilerin cinsiyet, eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzeylerine göre araştırmada incelenen bazı değişkenlere farklı cevaplar verebilecekleri düşünülmüş ve araştırmanın bağımsız değişkenleri oluşturulmuştur.

Araştırmanın birinci bağımsız değişkeni cinsiyet değişkeni olmuştur. Cinsiyet değişkeni hemen her araştırmada dikkate alınması gereken önemli bir değişkendir. Araştırmalarda, farklı cinsiyetlerin birbirlerine yakın sayıda olmalarına da dikkat edilir. Ancak, araştırma evrenimizin yapısı nedeniyle bu araştırmada bayan deneklerin sayısı erkek deneklerin oldukça üzerindedir. Araştırma sorularına cevap veren deneklerin %19,5'i erkek, 80,5'i ise bayandır. Bu oranlar sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin cinsiyet dağılımlarına oldukça yakındır. Bölümü tercih eden öğrencilerin cinsiyet dağılımlarındaki bu eşitsizliğin nedenleri aşağıda ele alınacaktır.

Tablo 1: Cinsiyet

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Erkek	39	19,4	19,5
Bayan	161	80,1	80,5
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Araştırmanın ikinci değişkeni ise eğitim düzeyi değişkeni olmuştur. Aslında araştırma evreni birbirleriyle hemen hemen aynı eğitim düzeyindedir. Ancak, deneklere yöneltilen

değişkenlerin farklı sınıflarda bulunan öğrencilere göre değişiklik göstereceği düşüncesiyle alt ve üst sınıflarda bulunan öğrenciler birbirleriyle farklı eğitim düzeyinde kabul edilmiştir.

Araştırma evrenini oluşturan Karabük Üniversitesi sosyoloji bölümünde 1. ve 2. sınıflarda öğrenci sayıları birbirine yakın, 3. sınıflarda ise nispeten daha azdır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar da bu paralelde gerçekleşmiş olup araştırmaya katılan deneklerin sayısı 3. Sınıflarda daha azdır.

Tablo 2: Eğitim Düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
1. Sınıf	67	33,3	33,3
2. Sınıf	80	39,8	39,8
3. Sınıf	54	26,9	26,9
Toplam	201	100,0	100,0

Araştırmanın 3. Değişkeni sosyo-ekonomik düzey değişkenidir. Sosyo-ekonomik düzeyi araştıran değişken hazırlanırken alt, orta ve üst olmak üzere üç farklı ekonomik düzeye mensup öğrencilerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunan deneklerin sayısı %4 ile görece olarak düşük kalmıştır. Türkiye'nin sosyo-ekonomik gerçeklikleri dikkate alındığında bu oranın düşük kaldığı açıktır. Bu sonuç, üst sosyo-ekonomik düzeye mensup ailelerin çocuklarının sosyoloji bölümünü tercih etmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Alt ve orta sosyo-ekonomik düzeye mensup aile çocuklarının ise oldukça yüksek bir orana sahip oldukları ve oransal olarak da birbirlerine yakın oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo 3: Sosyo Ekonomik Düzey

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
0-1500 TL arası	90	44,8	45,0
1501-3000 TL arası	102	50,7	51,0
3001 TL'den fazla	8	4,0	4,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Bölüm Tercihleri

Sosyoloji biliminin Türkiye'ye gelişi ve üniversitelerde sosyoloji kürsülerinin kurulması oldukça eskiye dayansa da günümüzde sosyoloji bölümleri öğrenciler tarafından öncelikle tercih edilen popüler bölümler arasında yer almamaktadır. Bu araştırma, oldukça dar kapsamlı bir araştırma olması nedeniyle bu sorunun cevabının verilebileceği bir araştırma

değildir. Ancak, araştırma değişkenlerimiz arasında bulunan bölüm tercihleri ile ilgili sorular bu konuda belli düzeyde bir fikir edinilmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye’de genç nüfusun fazla olması ve bu nüfusun hepsinin alınmasına yetecek kadar üniversitenin bulunmaması nedeniyle lise mezunu öğrencilerin ancak bir bölümünün üniversitelere girebildiği ve bunların da önemli bir bölümünün istedikleri bölüm yerine puanları tutan bölümlere yerleştikleri herkesin malumudur. Bir bölümü bitiren öğrencinin rahat ve dolgun ücretli bir iş bulabilmesi o bölümün öğrenciler tarafından tercih edilmesinin en önemli nedenidir. Ancak, öğrenciler bazen ideallerindeki bölümleri kazanamayıp, arkadaş ve çevre tavsiyesiyle tercih esnasında hiçbir bilgi sahibi olmadıkları bölümleri yazıp bu bölümleri kazanabilmektedir. Aşağıda Tablo 4’te sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin, bu bölüme gelmeden önce bölüm hakkındaki bilgi düzeylerinin ne olduğu ile ilgili veriler yer almaktadır.

Araştırma grubu içerisinde sosyoloji bölümü hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olduğu halde bu bölümü tercih eden öğrencilerin oranının oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir (%17,4). Araştırma grubunun yarıya yakın bölümünün ise bölüm hakkında ya hiç bilgi sahibi olmadığı ya da az bir bilgiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, sosyoloji bölümünün öğrenciler tarafından bilinçli ve istekli olarak tercih edilen bir bölüm olmaktan uzak olduğunu ve öğrencilerin bir bölümünün aslında başka bölümü kazanmak istedikleri halde puanı daha düşük olduğu için, bu bölüme de tercihleri arasında yer verdiklerini göstermektedir.

Tablo 4: Sosyoloji bölümüne gelmeden önce sosyoloji hakkındaki bilgi düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	21	10,4	10,4
Çok az	38	18,9	18,9
Az	47	23,4	23,4
Orta	60	29,9	29,9
Fazla	26	12,9	12,9
Çok Fazla	9	4,5	4,5
Toplam	201	100,0	100,0

Sosyoloji bölümüne gelmeden önce sosyoloji hakkındaki bilgi düzeyi ile cinsiyet ve eğitim düzeyi değişkenlerinin çapraz karşılaştırmasında anlamlı bir ilişki bulunamamış, ancak gelir düzeyi değişkenine bağlı olarak bilgi düzeyinin de farklılaştığı görülmüştür (P=0,01).

Üniversite sınav sisteminden dolayı öğrencilerin bölüm tercihleri her ne kadar istenilen düzeyde bilinçli olmasa da öğrencilerin geldikleri bölümü sevmeleri ve benimsemeleri önemli bir husustur. Aksi takdirde zaten başarılı öğrencilerin genellikle tercih etmediği sosyoloji bölümlerinden kaliteli sosyologların yetişmesi de mümkün olmayacaktır.

Araştırma grubu içerisinde sosyoloji bölümünde okumaktan hiç memnun olmayan ya da çok az memnun olan öğrenci yok denecek kadar azdır (%2,5). Sosyoloji bölümünde okumaktan dolayı fazla ya da çok fazla memnun olan öğrencilerin oranı ise tüm deneklerin yaklaşık üçte ikisi oranındadır (%64,5). Bu oranlar, sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin genel olarak bölümü benimsediklerini ve sevdiklerini göstermektedir.

Tablo 5: Sosyoloji bölümünde okumaktan duyulan memnuniyet

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	1	,5	,5
Çok az	4	2,0	2,0
Az	16	8,0	8,0
Orta	50	24,9	25,0
Fazla	68	33,8	34,0
Çok Fazla	61	30,3	30,5
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Sosyoloji bölümünde okumaktan duyulan memnuniyet değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Araştırma grubuna, bölümle ilgili memnuniyetleri sorulduktan sonra derslere olan ilgilerinin de bu paralelde olup olmadığını ölçmek amacıyla dersleri ilgi çekici bulma düzeylerini ölçen bir soru yöneltilmiş ve sonuçlar aşağıda gösterilmiştir. Bölümle ilgili memnuniyet düzeyini ölçen değişkenle mukayese edildiğinde dersleri ilgi çekici bulma düzeyinin azaldığı bariz şekilde görülebilmektedir. Bu sonuç, sosyoloji bölümlerinin istihdam yetersizliği vb. gibi öğrencilerin motivasyonlarını azaltıcı sorunlarının yanında derslerin içerikleri ile de ilgili bazı tedbirlerin alınması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 6: Sosyoloji bölümünde verilen dersleri ilgi çekici bulma düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	1	,5	,5
Çok az	13	6,5	6,5
Az	25	12,4	12,4
Orta	71	35,3	35,3
Fazla	65	32,3	32,3
Çok Fazla	26	12,9	12,9
Toplam	201	100,0	100,0

Dersleri ilgi çekici bulma değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Öğrencilerin bölümü sevmeleri ve bölümle ilgili motivasyonlarının artmasında en önemli etkenlerden birisi elbette istihdam olanaklarıdır. Araştırma grubunun %4'ü iyi bir iş bulabileceğine hiç, %39,4'ü ise fazla inanmamaktadır. İyi bir iş bulabileceği konusunda inancı yüksek olanların oranı sadece %23,3 düzeyindedir. Bu durumun öğrencilerinin bölüme ve derslere karşı ilgi ve motivasyonlarını olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır.

Tablo 7: Sosyoloji bölümünü bitirenlerin iyi bir iş bulabileceğine inanma düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	8	4,0	4,0
Çok az	25	12,4	12,6
Az	53	26,4	26,8
Orta	66	32,8	33,3
Fazla	36	17,9	18,2
Çok Fazla	10	5,0	5,1
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	201	100,0	

Sosyoloji bölümünü bitirenlerin iyi bir iş bulabileceğine inanma değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Araştırma grubuna, sosyoloji bölümü yerine rehberlik ya da psikoloji bölümlerinden birisini kazanmış olmayı ne kadar arzuladıkları da sorulmuştur. Çünkü öğrencilerle yaptığımız ikili görüşmelerde sosyoloji bölümünü psikoloji bölümüne yakın görmeleri sosyoloji bölümünü tercih etme nedenleri arasında yer almaktadır. Psikoloji bölümünü tercih eden öğrenciler bu bölümü kazanamama ihtimaline karşılık tercihleri arasında sosyolojiye de yer vermektedir. Öğrencilerin bir bölümü de sosyoloji bölümünü kazandıktan sonra psikoloji bölümüyle birlikte çift Anadal yapma imkânı bulabileceğini düşünmüştür.

Tablo 8: Sosyoloji yerine Rehberlik ya da Psikoloji bölümlerini kazanma arzusu

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	2	1,0	1,0
Çok az	8	4,0	4,0
Az	12	6,0	6,0
Orta	26	12,9	13,0
Fazla	45	22,4	22,5
Çok Fazla	107	53,2	53,5
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Sosyoloji yerine Rehberlik ya da Psikoloji bölümlerinden birini kazanma arzusu ile eğitim düzeyi ve gelir düzeyi değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Ancak cinsiyet değişkeni ile yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde kız öğrencilerle erkek öğrencilerin düşüncelerinin farklılaştığı görülmüştür (P=0,000). Çapraz ilişki tablosu incelendiğinde Kız öğrencilerin Rehberlik ya da psikoloji bölümlerini kazanmış olmayı erkeklere göre daha fazla istedikleri anlaşılmaktadır. Bu bölüm mezunlarının çalışma saatlerinin genellikle esnek olması, ileride aile sorumluluklarıyla birlikte çalışma hayatını birlikte sürdürmeyi düşünen kız öğrenciler için bir tercih sebebi olmuş olabilir.

Sosyoloji bölümü yerine psikoloji ya da rehberlik bölümlerinden birini kazanmış olmayı hiç arzulamayanlar sadece %1 düzeyindedir. Bunu “az” ya da “çok az” arzulayanların toplam oranı ise %10 olarak gerçekleşmiştir. Bu grubu, sosyoloji bölümünü bilinçli ve istekli olarak tercih edenler olarak tanımlamak mümkündür. Psikoloji ya da Rehberlik bölümlerinden birisini kazanmış olmayı “fazla” ya da “çok fazla” arzulayanların oranı ise %76 düzeyindedir. Bu sonuçlar, sosyoloji bölümlerinin genel olarak psikoloji ya da rehberlik gibi bölümleri kazanamayan öğrencilerin tercih ettiğini tezini desteklemektedir. Bu durum, sosyoloji bölümleri ile psikoloji bölümleri arasında öğrenci niteliği açısından farklılıklara neden olacak ve istihdam açısından da sosyoloji bölümü mezunlarının tercih edilmesi noktasında sıkıntılara neden olacaktır.

Sosyolojik Kavramların Algı ve Aktarımı

Yukarıda bölüm tercihleri ile ilgili araştırma bulgularına yer verildikten sonra bu bölümde sosyoloji bölümünü kazanan öğrencilerin derslerde karşılaştıkları sosyolojik kavramları algılama ve aktarabilme düzeyleri incelenecektir. Burada yer alan sonuçların bölüm tercihleri ile doğrudan olmasa bile dolaylı bir ilişki içerisinde olduğu açıktır. Bölüm hakkında hiçbir bilgisi olmadığı halde kazara bu bölümü kazanan öğrencilerin derslere olan ilgi ve motivasyonlarındaki düşüklük, elbette derslerde kullanılan kavramları algılama düzeylerini etkileyecektir. Yine, lise döneminde derslerinde parlak ve başarılı olan öğrencilerin bu bölümü tercih etmemeleri de, kavramların anlaşılması noktasında eksikliğe neden olabilecektir. Sosyoloji bölümlerinde, Modern Mantık ve İstatistik gibi dersler dışında Matematik zekası gerektiren fazlaca bir ders olmadığı halde bölümün Türkçe-Matematik puanıyla öğrenci alması da, önemli bir bölümü matematik zekasına sahip öğrencilerin sözel kavramları anlama ve algılamalarında güçlük yaşamalarına neden olabileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

Aşağıdaki tabloda, sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin, derslerde karşılaştıkları kavramları anlamada çektikleri güçlük derecesine yer verilmiştir. Kavramları algılamada hiç

güçlük çekmediğini söyleyenlerin oranı sadece %4 düzeyindedir. Öte yandan kavramları algılamada çok fazla güçlük çektiğini söyleyenlerin oranı da oldukça düşüktür (%3,5). Öğrencilerin kavramları algılamadaki güçlük derecesi orta'nın altında ve üstünde birbiriyle çok bariz farklar olmayacak şekilde dağılmıştır. Benzer oranların başka bölümlerde de elde edilmesi mümkündür.

Tablo 9: Sosyoloji derslerinde karşılaşılan kavramları anlamada çekilen güçlük derecesi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	8	4,0	4,0
Çok az	43	21,4	21,6
Az	56	27,9	28,1
Orta	64	31,8	32,2
Fazla	21	10,4	10,6
Çok Fazla	7	3,5	3,5
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	201	100,0	

Kavramları anlamada çekilen güçlük derecesi değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 10'da ise öğrenilen kavramları kullanabilme ve aktarabilmedeki başarı düzeyine yer verilmektedir. Burada yer alan oranlar, kavramların ne derecede algılandığına ışık tutacağı gibi bunların günlük hayatta ne derecede karşılık buldukları ilgili de bir ipucu verebilecek niteliktedir. Öğrendikleri kavramları kullanabilme ve aktarabilme konusunda başarısız olduğunu ya da bunu çok az yapabildiğini söyleyenlerin oranı oldukça düşüktür. Tablo genel olarak incelendiğinde öğrenilen kavramları kullanabilme ve aktarabilme konusundaki başarı düzeyinin orta'nın biraz üzerinde olduğu anlaşılmaktadır (Mean=3,15).

Tablo 10: Öğrenilen kavramları kullanabilme ve aktarabilmedeki başarı düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	2	1,0	1,0
Çok az	4	2,0	2,0
Az	42	20,9	20,9
Orta	81	40,3	40,3
Fazla	57	28,4	28,4
Çok Fazla	15	7,5	7,5
Toplam	201	100,0	100,0

Öğrenilen kavramları kullanabilme ve aktarabilmedeki başarı düzeyi değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Yukarıda, öğrenilen kavramları kullanabilme ve aktarabilmedeki başarı düzeyinin, bu kavramların gündelik hayatta karşılık bulabilmeleri ile ilintili olduğunu belirtmiştik. Bu soru araştırma grubuna da yöneltilmiş ve Tablo 11'deki veriler elde edilmiştir. Veriler incelendiğinde, sosyolojik kavramların günlük hayatta çok az ya da çok fazla karşılık bulduğunu söyleyenlerin azınlıkta olduğu görülmektedir. Değişkenin, merkezi eğilim ölçülerinden ortalamasına baktığımızda (mean=3,25) kavramların gündelik hayatta yeterli düzeyde karşılıklarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11: Sosyolojik kavramların gündelik hayatta ne ölçüde karşılık bulduğu

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	3	1,5	1,5
Çok az	9	4,5	4,5
Az	34	16,9	16,9
Orta	68	33,8	33,8
Fazla	61	30,3	30,3
Çok Fazla	26	12,9	12,9
Toplam	201	100,0	100,0

Sosyolojik kavramların gündelik hayattaki karşılık dereceleri ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Sosyolojik kavramların algı ve aktarımı konusuna genel olarak baktığımızda, öğrencilerin algı düzeylerini etkileyebilecek olumsuz etkenlere rağmen algı düzeyinin çok fazla düşmediği gözlemlenmiştir. Merkezi eğilim ölçüleri incelendiğinde her üç değişken için de verilen en sık (mode) cevabın “orta (3)” olduğu görülmektedir. Ancak ortalamalar (mean) dikkate alındığında algılama düzeyinin, orta'nın biraz üzerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitim ve Ders İçerikleri

Bu bölümde, araştırma grubunun sosyoloji bölümünde gördükleri dersler ve derslerin içerikleri ile ilgili düşüncelerine yer verilmiştir. Sosyoloji Batı kaynaklı bir bilimdir ve Türkiye’de sosyoloji bölümlerinde okutulan kitapların önemli bir bölümü Batılı yazarlar tarafından kaleme alınmış tercüme kitaplardır. Bu durum, ders kitabı ya da kaynak kitap olarak okunan kitaplarda yer alan bazı örneklerin zaman zaman Türkiye’nin sosyolojik

gerçeklerinden uzak kalmasına ve öğrencilerin bu örnekleri Türk toplumuna uyarlamakta zorlanmalarına neden olmaktadır.

Araştırma grubu içerisinde, sosyoloji derslerinde kullanılan örneklerin Türk toplumunun gerçeklerini hiç yansıtmadığını söyleyenler yok denecek kadar azdır (%1,5). Araştırma grubunun yaklaşık üçte birlik bölümü, kullanılan örneklerin Türk toplumunun gerçeklerini yansıtmama düzeyinin orta seviyede olduğunu belirtmiştir (%33,8). Örneklerin, Türk toplumunun gerçeklerini “çok az” ya da “az” seviyede yansıttığını söyleyenler %19,9, “fazla” ya da “çok fazla” seviyede yansıttığını söyleyenler ise %44,7 düzeyindedir. Verilen cevapların ortalaması alındığında (mean), kullanılan örneklerin Türk toplumunun gerçeklerini yansıtmama düzeyinin 3,25 olduğu görülmektedir.

Tablo 12: Sosyoloji derslerinde kullanılan örneklerin Türk toplumunun gerçeklerini yansıtmama düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	3	1,5	1,5
Çok az	12	6,0	6,0
Az	28	13,9	13,9
Orta	68	33,8	33,8
Fazla	67	33,3	33,3
Çok Fazla	23	11,4	11,4
Toplam	201	100,0	100,0

Derslerde kullanılan örneklerin, Türk toplumunun gerçeklerini yansıtmama düzeyi değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Sosyoloji bölümleri, normalde öğretmen yetiştiren bölümler değildir. Ancak, sonradan pedagojik formasyon almaları kaydıyla 8 kredi mantık, 16 kredi felsefe ve 16 kredi psikoloji dersi görmüş olan sosyoloji bölümü mezunlarının felsefe grubu öğretmeni olmaları mümkündür. Bu nedenle sosyoloji bölümleri genellikle müfredatlarını bu şekilde düzenlemekte, ya da en azından seçmeli derslerle öğrencilerin bu kredileri almalarına imkân tanınmaktadır.

Araştırma grubuna diğer felsefe grubu derslerinin müfredatta yer almasını faydalı bulup bulmadıkları şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soru, öğrenciler tarafından kendi mesleki gelişimleri açısından faydalı olma şeklinde anlaşılabilir gibi, kendilerinin öğretmen olmasına fırsat vermesi açısından faydalı olma şeklinde anlaşılabilir olması da mümkündür. Araştırma grubunun yaklaşık yarısı (%49), diğer felsefe grubu derslerinin müfredatta yer almasını “fazla” ya da “çok fazla” düzeyde faydalı bulmuştur. Ancak, verilen cevapların aritmetik ortalaması 3,23 olarak gerçekleşmiş ve orta düzeyin biraz üzerinde yer almıştır.

Tablo 13: Diğer felsefe grubu derslerinin müfredatta yer almasını faydalı bulma

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	8	4,0	4,0
Çok az	19	9,5	9,5
Az	23	11,4	11,5
Orta	52	25,9	26,0
Fazla	65	32,3	32,5
Çok Fazla	33	16,4	16,5
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Diğer felsefe grubu derslerinin müfredatta yer almasını faydalı bulma değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Araştırma grubuna, alınan eğitimin iyi bir sosyolog olmak için ne ölçüde yeterli olduğu sorusu yöneltilmiş ve sonuçlar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir. Araştırma grubunun yarısı alınan eğitimin “hiç”, “çok az” ya da “az” yeterli olduğunu belirtirken diğer yarısı “orta”, “fazla” ve “çok fazla” seçeneklerini işaretlemiştir. Bu sonuçlar alınan eğitimin yeterliliği konusunda öğrencilerin ikiye bölündüğünü göstermektedir. Öğrencilerin bir bölümü, muhtemelen gördükleri derslerin kişisel gelişimleri üzerindeki etkisine bakarak olumlu kanaat belirtmiş, diğerleri ise toplumu daha iyi analiz edebilecekleri büyükşehir imkânı, daha kaliteli öğrencilerin bulunduğu bir ortam ve hatta kendi sosyoloji ekolünü oluşturabilmiş köklü bir bölüm gibi ekstra faktörleri göz önüne alarak cevaplarını buna göre şekillendirmişlerdir. Elbette bu cevaplar arasında, araştırmanın yapıldığı üniversitenin imkânlarının da bulunması kaçınılmazdır. Örneğin öğrencilerle yapmış olduğumuz görüşmelerde, yeni kurulan üniversitelerdeki ünvanlı hocaların yetersizliğini bir eksiklik olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 14: Alınan eğitimin iyi bir sosyolog olmak için ne ölçüde yeterli olduğu

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	12	6,0	6,0
Çok az	32	15,9	16,0
Az	56	27,9	28,0
Orta	60	29,9	30,0
Fazla	34	16,9	17,0
Çok Fazla	6	3,0	3,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Alınan eğitimin iyi bir sosyolog olmak için ne ölçüde yeterli olduğu değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

İstihdam Yeterliliği

Günümüzde sosyoloji bölümlerinin en önemli sorunlarından birisi de istihdam yetersizliğidir. Bölümlerin öğrenci profillerine bakıldığında sosyoloji bölümlerinin genellikle kız öğrenci ağırlıklı bölümler olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu da genellikle kültürel bir yaklaşım olarak ev geçiminden erkeklerin sorumlu olduğu Türkiye’de iş bulma endişesi taşıyan erkeklerin bu bölümü tercih etmediklerini göstermektedir.

Araştırma grubu içerisinde mezun olduktan sonra iş bulma konusunda hiç endişesi olmayanların oranı %5,5 düzeyindedir. Araştırma grubunun %20,5’i ise endişelerinin az düzeyde olduğunu belirtmiştir. Geriye kalan dörtte üçlük kesim ise iş bulma konusunda orta ve üzeri düzeyde endişeli olduklarını belirtmiştir.

Tablo 15: Mezun olduktan sonra iş bulma konusundaki endişe düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	11	5,5	5,5
Çok az	16	8,0	8,0
Az	25	12,4	12,5
Orta	42	20,9	21,0
Fazla	50	24,9	25,0
Çok Fazla	56	27,9	28,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Mezun olduktan sonra iş bulma konusundaki endişe düzeyi değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde, cinsiyet ve gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamış, ancak eğitim düzeyi değişkeni ile anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (P=0,04). Çapraz ilişki tablosu incelendiğinde, iş bulma konusunda üst sınıflarda bulunan öğrencilerin alt sınıflarda bulunan öğrencilere göre kısmen daha endişeli oldukları gözlemlenmiştir. Üst sınıflardaki öğrencilerin mezuniyet zamanlarının yaklaşmış olması endişe artışına neden olabileceği gibi, sosyoloji bölümlerinin istihdam olanakları ile ilgili artan bilgi düzeyi de buna etki etmiş olabilir.

Türkiye’de üniversite mezunlarının önemli bir bölümünün kendi uzmanları oldukları alan dışı işlerde çalıştıkları malumdur. Bu durum elbette istihdam olanaklarıyla ters orantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye’nin son yıllarda göstermiş olduğu ekonomik gelişmeye paralel olarak sosyal yatırımlara daha fazla yatırım yapacağı muhakkaktır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı aile danışmanlığı için sosyoloji bölümü mezunlarına da sertifika alma olanağı tanımıştır. Ancak bu olanak sosyoloji bölümü dışında daha pek çok bölüme de verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın daha önce Sosyoloji bölümü mezunlarına Rehberlik ve psikolojik danışmanlığın yolunu açmış olması, her ne kadar kendi alanları ile doğrudan ilişkili olmasa da sosyoloji bölümü mezunları için beklentiye sebep olmaktadır. Öte yandan aile ve çocuk sorunları ile ilgili Türkiye’de henüz yeterli bir istihdam alanı olmadığı da açıktır. Türkiye’de Avrupa ülkelerinde örneklerine rastladığımız sosyal işçiler (socialworker) benzeri bir uygulama henüz bulunmamaktadır. Sosyoloji bölümü mezunlarının istihdam sorunları sosyoloji çalıştaylarında da ele alınmakta ve sosyoloji bölümleri için bir çıkış yolu aranmaktadır.³

Sosyoloji bölümü mezunları için istihdam olanaklarının ne ölçüde yeterli olduğu sorusuna araştırma grubunun vermiş olduğu cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Araştırma grubu içerisinde istihdam olanaklarının yüksek düzeyde olduğunu söyleyenlerin oranı %8,6 seviyesindedir. Araştırma grubunun yarısından fazlası (%55) istihdam olanaklarının hiç yeterli olmadığını ya da çok az yeterli olduğunu belirtmiştir. Verilen cevaplar realiteye de uygundur. Sosyoloji bölümlerinin bu problemini çözmek için, devletin sosyal politikalarını hayata geçirmede sosyoloji bölümü mezunlarına daha fazla istihdam olanağı sağlanması gerekmektedir.

Tablo 16: Sosyoloji bölümü mezunları için istihdam olanaklarının ne ölçüde yeterli olduğu

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	44	21,9	22,2
Çok az	65	32,3	32,8
Az	42	20,9	21,2
Orta	30	14,9	15,2
Fazla	11	5,5	5,6
Çok Fazla	6	3,0	3,0
Cevapsız	3	1,5	
Toplam	201	100,0	

Sosyoloji bölümü mezunlarının istihdam olanakları değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde, cinsiyet ve gelir

³<http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/view/31>

düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamış, ancak eğitim düzeyi değişkeni ile yine anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (P=0,01). Bu sonuçlar, yukarıda iş bulma konusundaki endişe düzeyinin artmasına istihdam olanakları hakkındaki bilgi düzeyinin neden olmuş olabileceği şeklindeki yorumumuzu da doğrulamıştır.

Araştırma grubuna, toplumsal sorunların çözümünde sosyologlardan ne ölçüde faydalandığı şeklinde yöneltilmiş olduğumuz soruya verilen cevaplar da istihdam yetersizliği ile hemen hemen birbirine paraleldir. Toplumsal sorunların çözümünde sosyologlardan hiç faydalanılmadığını söyleyenlerin oranı %15,1, çok az faydalandığını söyleyenlerin oranı ise %25,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu soruya olumlu cevap verenlerin toplam oranı ise %16 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu sonuçlar, sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin, toplumsal sorunların çözümünde sosyologlardan yeterli ölçüde faydalanılmamasını istihdam yetersizliğinin temel nedeni olarak gördüklerini göstermektedir.

Tablo 17: Toplumsal sorunların çözümünde sosyologlardan ne ölçüde faydalandığı

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	30	14,9	15,1
Çok az	51	25,4	25,6
Az	56	27,9	28,1
Orta	30	14,9	15,1
Fazla	17	8,5	8,5
Çok Fazla	15	7,5	7,5
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	201	100,0	

Toplumsal sorunların çözümünde sosyologlardan ne ölçüde faydalandığı değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Mesleki Yeterlilik

Bu bölümde, mesleki yeterlilikler ile ilgili araştırma grubunun düşüncelerini ölçmeye yönelik bazı sorular yer almaktadır.

Sadece ders görmek ve kitap okumanın iyi bir sosyolog olmak için yeterli olduğu düşüncesinde olanların toplam oranı sadece %6 olarak gerçekleşmiştir. Araştırma grubunun %11,9'u ders görmek ve kitap okumayı iyi bir sosyolog olmak için hiç yeterli görmemekte, %26,4'ü ise çok az yeterli görmektedir. Araştırma grubunun, iyi bir sosyolog olmak için

hangi niteliklere ne ölçüde önem verdikleri buradaki verilerden anlaşılamayacağı için ayrıca araştırılmaya muhtaçtır.

Tablo 18: Sadece ders görmek ve kitap okumanın iyi bir sosyolog olmak için ne ölçüde yeterli görüldüğü

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	24	11,9	11,9
Çok az	53	26,4	26,4
Az	61	30,3	30,3
Orta	51	25,4	25,4
Fazla	10	5,0	5,0
Çok Fazla	2	1,0	1,0
Toplam	201	100,0	100,0

Sadece ders görmenin ve kitap okumanın iyi bir sosyolog olmak için ne ölçüde yeterli görüldüğü değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Alan araştırmaları, sosyolojik araştırmalarda önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin, ilk defa nicel araştırma ve istatistik gibi derslerinin uygulama safhasında karşılaştıkları alan araştırmaları, zaman zaman önemli bir maddi külfete neden olmaktadır. Alan araştırmaları için gerekli yol ve konaklama giderleri, anket basımı ve dağıtımı, bunun için gerekli anketörlerin temin edilmesi, verilerin bilgisayar ortamına aktarılması için gerekli işgücü vb. giderler her zaman bireysel araştırmacıların maddi külfetini kaldırabilecekleri düzeyde olamayabilir.

Araştırma grubuna yönelttiğimiz, alan araştırmaları için sosyologların ne ölçüde kaynak bulabildikleri ile ilgili sorumuza yüksek oranda kaynak bulabildiklerini söyleyenlerin oranı oldukça düşük kalmıştır (%8). Araştırma grubumuzun yarısından fazlası, sosyologların alan araştırmaları için ya hiç kaynak bulamadığını düşünmekte, ya da balsa bile bu kaynağın sınırlı olduğunu ya da olacağını düşünmektedir.

Tablo 19: Alan araştırmaları için sosyologların ne ölçüde yeterli kaynak bulabildikleri

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	42	20,9	21,1
Çok az	67	33,3	33,7
Az	46	22,9	23,1
Orta	28	13,9	14,1
Fazla	12	6,0	6,0
Çok Fazla	4	2,0	2,0
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	201	100,0	

Alan araştırmaları için sosyologların ne ölçüde yeterli kaynak bulabildikleri değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Sosyoloji biliminin önemli teorilerinin Batı toplumlarında geliştirilmiş olması ve kullanılan kavramların da önemli bir bölümünün Batılı sosyologlar tarafından üretilmiş olması nedeniyle, teori ve kavramların asıl kaynaklarından okunması bir araştırmacı için önemli olabilir. Araştırmanın Evreni olan Karabük Üniversitesinde de İngilizce hazırlık sınıflarının zorunlu olması nedeniyle araştırma grubuna, iyi bir sosyolog olmak için yabancı dilin ne ölçüde gerekli olduğu sorusu yöneltilmiştir.

Araştırma grubu içerisinde, iyi bir sosyolog olmak için yabancı dil bilmenin hiç önemli olmadığını söyleyenler yok denecek kadar azdır (%2). Araştırma grubunun yaklaşık beşte birlik bölümü yabancı dilin öneminin az olduğunu düşünmektedir. Araştırma grubunun yarısından fazlası ise (%54,3), yabancı dilin öneminin fazla ya da çok fazla olduğunu düşünmektedir.

Tablo 20: İyi bir sosyolog olabilmek için yabancı dilin (İngilizce) ne ölçüde gerekli görüldüğü

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	4	2,0	2,0
Çok az	15	7,5	7,6
Az	29	14,4	14,7
Orta	42	20,9	21,3
Fazla	55	27,4	27,9
Çok Fazla	52	25,9	26,4
Cevapsız	4	2,0	
Toplam	201	100,0	

İyi bir sosyolog olmak için yabancı dilin ne ölçüde gerekli görüldüğü değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Araştırma grubuna, sosyoloji biliminin ve sosyologların toplumsal sorunlara ne ölçüde çare olabilecekleri şeklinde de bir soru yöneltilmiştir. Tablo 21 incelendiğinde sosyoloji bölümü öğrencileri içerisinde bölümünü ve mesleğini önemseyenlerin oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma grubunun yaklaşık beşte birlik bölümü, sosyoloji biliminin ve sosyologların toplumsal sorunlara orta düzeyde çare olabileceklerini düşünürken dörtte üçe yakın bölümü ise yüksek ya da oldukça yüksek düzeyde çare olabileceklerini belirtmiştir. Bu sonuçlar, sosyoloji bölümü öğrencilerinin, toplumsal sorunlara çare olma konusunda kendi bölümlerinin etkili olacağı konusunda yüksek bir inanç taşıdıklarını göstermektedir.

Tablo 21: Sosyoloji biliminin ve sosyologların toplumsal sorunlara ne ölçüde çare olabilecekleri

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Çok az	2	1,0	1,0
Az	12	6,0	6,0
Orta	39	19,4	19,5
Fazla	79	39,3	39,5
Çok Fazla	68	33,8	34,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Sosyoloji biliminin ve sosyologların toplumsal sorunlara ne ölçüde çare olabilecekleri değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Yöntem ve Teknikler

Bu bölümde, sosyoloji bölümü öğrencilerinin, kendi bölümlerine özgü yöntem ve teknikler konusundaki düşüncelerine yer verilmiştir.

Alan araştırmaları, her ne kadar Antropoloji biliminin yöntemi olsa da, günümüzde Antropoloji bilimi ile sosyoloji bilimi birbirlerine oldukça yaklaşmış olup her ikisi de birbirlerinin verilerinden, yöntem ve tekniklerinden faydalanmaktadır. Bu bağlamda, günümüzdeki sosyolojik araştırmalarda alan araştırmaları önemli bir yer tutmaktadır.

Araştırma grubuna, toplumsal problemlerin çözümünde alan araştırmalarını ne ölçüde gerekli gördükleri sorulmuş ve sonuçlar Tablo 22’de gösterilmiştir. Araştırma grubunun yaklaşık beşte dördlük bölümü, toplumsal problemlerin çözümünde alan araştırmalarının son derece önemli olduğunu düşünmektedir. Alan araştırmalarını orta seviyede önemli görenleri oranı ise %15,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 22: Toplumsal problemlerin çözümünde alan araştırmalarını gerekli görme düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Çok az	2	1,0	1,0
Az	9	4,5	4,5
Orta	30	14,9	15,1
Fazla	62	30,8	31,2
Çok Fazla	96	47,8	48,2
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	201	100,0	

Alan araştırmalarını gerekli görme değişkeni ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasında yapılan çapraz ilişki değerlendirmesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Sosyoloji bilimi tanımlanırken objektif ve deskriptif bir bilim olarak tanımlanır. Ancak, insanların içinde yaşadıkları kültür başta olmak üzere dini ve felsefi inançları da düşünce ve değerlerine etki etmektedir. Sosyolojik yöntemle veri toplayan bir araştırmacının, elde ettiği verileri değiştirmeden sunsa bile, yorumlarken bu objektifliğe ne kadar bağlı kalabileceği tartışılabilir. Televizyonlardaki tartışma programlarında sıklıkla karşılaştığımız gibi, aynı konuda iki farklı sosyoloğun farklı değerlendirmelerde bulunması mümkündür. Araştırma grubuna da, bir anlamda kendilerini test etmek üzere, sosyolojik analizlerin ne ölçüde objektif olabileceği sorusu yöneltilmiş ve sonuçlar Tablo 23'te gösterilmiştir.

Araştırma grubunun sadece onda biri (%10,1), sosyolojik analizlerin objektif olarak yapılılabileceği konusunda yüksek bir inanca sahiptir. Objektifliğin hiçbir zaman mümkün olmadığını söyleyen yok gibidir (%0,5). Ancak, bunun düşük düzeyde gerçekleşebileceğini söyleyenler önemli bir orana sahiptir (%18,1). Araştırma grubunun üçte yaklaşık üçte biri (%36,7) objektifliğin orta seviyede mümkün olabileceğini düşünürken diğer üçte birlik bölümü ise (%34,7) yüksek düzeylerde gerçekleşebileceği düşüncesindedir.

Tablo 23: Sosyolojik analizlerin objektif olarak yapılılabileceğine inanma düzeyi

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	1	,5	,5
Çok az	10	5,0	5,0
Az	26	12,9	13,1
Orta	73	36,3	36,7
Fazla	69	34,3	34,7
Çok Fazla	20	10,0	10,1
Cevapsız	2	1,0	
Toplam	201	100,0	

Sosyologların, analizlerini yaparken ne ölçüde objektif olabilecekleri değişkeni ile gelir düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak eğitim düzeyi değişkeni ile cinsiyet değişkenlerinin her ikisi ile de anlamlı bir ilişki olduğu grlmştir. Tablolar incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla objektifliğin mümkün olduğu konusundaki inançlarının çok daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Yine, objektifliğin mümkün olduğuna inanma düzeyinin alt sınıflara oranla üst sınıflarda düşüğü gözlemlenmiştir.

Anket uygulamaları, sosyolojik araştırmalar için önemli bir veri toplama aracıdır. Ancak, anketlerin doğru veriyi sunabilmeleri için araştırma evreninin iyi analiz edilerek örneklem seçiminin doğru yapılması ve araştırma değişkenlerinin de deneklerden en doğru bilgiyi elde edecek şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Bu kurallara uymayan çeşitli anketlerin zaman zaman uygulanması, bazı kesimlerde anket tekniğine karşı kuşku ile yaklaşılmasına neden olmaktadır. Araştırma grubuna, anket tekniği ile toplanan verilerin toplumsal gerçeklikleri tespit etmede ne ölçüde başarılı olabilecekleri sorusu yöneltilmiş ve sonuçlar Tablo 24’te gösterilmiştir.

Araştırma grubu içerisinde anket tekniğine hiç güvenmeyen ya da çok az güvenenlerin toplam oranı %4,5 düzeyindedir. Araştırma grubunun %36,8’i anketlerin orta düzeyde başarılı olabileceğini belirtmiş, %45,3’ü ise anketlerin yüksek ya da oldukça yüksek seviyede başarılı olabileceğini belirtmiştir.

Tablo 24: Sosyolojik araştırmalarda uygulanan anketlerin toplumsal gerçeklikleri tespit etmede ne ölçüde başarılı olabileceği

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	2	1,0	1,0
Çok az	7	3,5	3,5
Az	31	15,4	15,4
Orta	74	36,8	36,8
Fazla	69	34,3	34,3
Çok Fazla	18	9,0	9,0
Toplam	201	100,0	100,0

Anketlerin toplumsal gerçeklikleri tespit etmede ne ölçüde başarılı olabileceği değişkeni ile eğitim düzeyi ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, gelir seviyesi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Elde edilen veriler, gelir seviyesi yüksek ailelerden gelen öğrencilerin, toplumsal gerçeklikleri tespit etmede anketlere güvenme oranının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırma grubuna, şu ana kadar karşılaştıkları anketlerin, araştırdıkları konuyla ilgili ne ölçüde sağlıklı bilgiler verebileceği sorusu da yöneltilmiş olup verilen yanıtlar aşağıda Tablo 25’te gösterilmiştir. Tabloda yer alan veriler Tablo 24’le karşılaştırıldığında anketlerin sağlıklı veriler toplayabileceği inancı ile uygulanan anketlerin bunu başarma düzeyi arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Araştırma grubunun yaklaşık sekizde birlik bölümünün, anket tekniğiyle sağlıklı veriler toplanabileceği konusunda olumlu düşüncelere sahip oldukları halde karşılaştıkları anketlerin bu başarı düzeyini yakalayamadıkları düşüncesinde oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 25: Şu ana kadar karşılaşılan anketlerin, araştırdıkları konuyla ilgili ne ölçüde sağlıklı bilgiler verebileceği

	Frekans	Yüzde %	Geçerli Yüzde %
Hiç	5	2,5	2,5
Çok az	14	7,0	7,0
Az	31	15,4	15,5
Orta	86	42,8	43,0
Fazla	50	24,9	25,0
Çok Fazla	14	7,0	7,0
Cevapsız	1	,5	
Toplam	201	100,0	

Kavram ve Konuların Güçlük Dereceleri

Bu bölümde, sosyoloji bölümü öğrencilerinin derslerde karşılaştıkları kavram ve konular dört bölüme ayrılarak bunların zorluk dereceleri incelenmektedir. Elde edilen sonuçlar ayrı ayrı frekans tabloları ile gösterilmek yerine merkezi eğilim ölçülerinden ortalama (mean) kullanılarak tek bir tablo halinde sunulmuştur. Tabloda, kavram ve konular zor olandan kolay olana doğru kronolojik olarak verilmiştir.

Tablo 26 incelendiğinde, sosyoloji bölümü öğrencilerinin en fazla zorlandıkları konunun 3,12 ortalama ile sosyoloji teorileri olduğu anlaşılmaktadır. Sosyolojik kavramlar ise 2,79 ortalama ile öğrencilerin en fazla zorlandıkları ikinci temel konu olmuştur. Öğrencilerin en az zorlandıkları konunun ise 2,34 ortalama ile uygulamalı çalışmalar olduğu görülmektedir. En fazla emek ve zaman isteyen uygulamalı çalışmaların en kolay konu olarak görülmesi, uygulamalı araştırmaları öğrencilerin muhtemelen severek ve isteyerek yapmalarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 26: Sosyoloji derslerindeki kavram ve konuların güçlük dereceleri

	Mean
Sosyoloji teorileri	3,12
Sosyolojik kavramlar	2,79
Alan dışı dersler (felsefe, psikoloji, mantık vb.)	2,37
Uygulamalı çalışmalar (anket, mülakat vb.)	2,34

Sosyoloji derslerindeki kavram ve konuların güçlük derecesini ölçen 4 farklı değişken ile bağımsız değişkenlerin çapraz ilişki tabloları incelendiğinde sadece uygulamalı çalışmaların güçlük derecesi ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür. Gelir düzeyi düşük olan öğrenciler uygulamalı çalışmalarda daha fazla güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu güçlüğü maddi sebeplerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Sonuç

Araştırma neticesinde, sosyoloji öğretiminde karşılaşılan güçlükler ve sosyoloji bölümlerinin problemleri ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Araştırma grubunun cinsiyet dağılımları incelendiğinde bölüm öğrencilerinden yaklaşık olarak her 5 kişiden sadece birisinin erkek olduğu anlaşılmıştır. Türkiye’de kültürel olarak çalışma sorumluluğunun erkeğin üzerinde olması nedeniyle bölümü bitirdiği zaman iş bulamayacağı endişesi taşıyan erkeklerin bölümü fazlaca tercih etmedikleri anlaşılmaktadır.
2. Araştırma grubunun bölüm tercihleri ile ilgili veriler incelendiğinde sosyoloji bölümünün öğrenciler tarafından bilinçli ve istekli olarak tercih edilen bir bölüm olmaktan uzak olduğu görülmüştür. Öğrencilerin önemli bir bölümünün aslında başka bölümü kazanmak istedikleri halde puanı daha düşük olduğu için bu bölüme de tercihleri arasında yer verdikleri ve bölümü kazandıkları tespit edilmiştir.
3. Araştırma grubunun bölümle ilgili memnuniyet düzeyleri incelendiğinde sosyoloji bölümünde okumaktan hiç memnun olmayan ya da çok az memnun olan öğrencilerin oranının yok denecek kadar az olduğu görülmüştür (%2,5). Sosyoloji bölümünde okumaktan dolayı fazla ya da çok fazla memnun olan öğrencilerin oranı ise tüm deneklerin yaklaşık üçte ikisi oranındadır (%64,5). Bu oranlar, sosyoloji bölümünde okuyan öğrencilerin genel olarak bölümü benimsediklerini ve sevdiklerini göstermektedir.
4. Araştırma grubunun dersleri çekici bulma düzeyleri, bölümle ilgili memnuniyet düzeylerinin altında kalmıştır. Bunun nedeninin, başta istihdam sorunu olmak üzere sosyoloji bölümlerinin yapısal sorunlarından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.
5. Araştırma grubunun, sosyoloji bölümünü bitirdiklerinde iyi bir iş bulma konusunda endişeli oldukları görülmüştür. Sosyoloji yerine Rehberlik ya da Psikoloji bölümlerinden birini kazanmış olma arzusu son derece yüksektir. Kız öğrenciler Rehberlik ya da psikoloji bölümlerini kazanmış olmayı erkeklere göre daha fazla istemektedir. Bu bölüm mezunlarının çalışma saatlerinin genellikle esnek olması, ileride aile sorumluluklarıyla birlikte çalışma hayatını birlikte sürdürmeyi düşünen kız öğrenciler için bir tercih sebebi olduğu anlaşılmaktadır.
6. Araştırma grubunun, sosyolojik kavramları kullanabilme ve aktarma düzeyleri aritmetik olarak (mean) incelendiğinde başarı düzeyinin ortalamanın biraz üzerinde olduğu (3,15) görülmüştür. Bu sonuçların, öğrencilerin kavramları anlamada çektikleri güçlük derecesi ile uyumlu olduğu görülmüştür.

7. Sosyolojik kavramların gündelik hayatta ne ölçüde karşılık bulduğu sorusu ise yine orta'nın üzerinde karşılık bulmuştur (mean=3,25).
8. Araştırma grubu içerisinde, sosyoloji derslerinde kullanılan örneklerin Türk toplumunun gerçeklerini hiç yansıtmadığını söyleyenler yok denecek kadar azdır (%1,5). Araştırma grubunun yaklaşık üçte birlik bölümü, kullanılan örneklerin Türk toplumunun gerçeklerini yansıtmama düzeyinin orta seviyede olduğunu belirtmiştir (%33,8). Örneklerin, Türk toplumunun gerçeklerini “çok az” ya da “az” seviyede yansıttığını söyleyenler %19,9, “fazla” ya da “çok fazla” seviyede yansıttığını söyleyenler ise %44,7 düzeyindedir.
9. Araştırma grubunun yaklaşık yarısı (%49), diğer felsefe grubu derslerinin müfredatta yer almasını “fazla” ya da “çok fazla” düzeyde faydalı bulmuştur. Ancak, verilen cevapların aritmetik ortalaması 3,23 olarak gerçekleşmiş ve orta düzeyin biraz üzerinde yer almıştır.
10. Alınan eğitimin iyi bir sosyolog olmak için ne ölçüde yeterli olduğu sorusuna araştırma grubunun yarısı “hiç”, “çok az” ya da “az” yeterli olduğunu belirtirken diğer yarısı “orta”, “fazla” ve “çok fazla” seçeneklerini işaretlemiştir. Bu sonuçlar alınan eğitimin yeterliliği konusunda öğrencilerin ikiye bölündüğünü göstermektedir.
11. Araştırma grubu içerisinde mezun olduktan sonra iş bulma konusunda hiç endişesi olmayanların oranı %5,5 düzeyindedir. Araştırma grubunun %20,5'i ise endişelerinin az düzeyde olduğunu belirtmiştir. Geriye kalan dörtte üçlük kesim ise iş bulma konusunda orta ve üzeri düzeyde endişeli olduklarını belirtmiştir.
12. Sosyoloji bölümü mezunları için istihdam olanaklarının ne ölçüde yeterli olduğu sorusuna bakıldığında araştırma grubu içerisinde istihdam olanaklarının yüksek düzeyde olduğunu söyleyenlerin oranı %8,6 seviyesinde olduğu görülmüştür. Araştırma grubunun yarısından fazlası (%55) istihdam olanaklarının hiç yeterli olmadığını ya da çok az yeterli olduğunu belirtmiştir.
13. Araştırma grubuna, toplumsal sorunların çözümünde sosyologlardan ne ölçüde faydalandığı şeklinde yöneltilmiş olduğumuz soruya verilen cevaplar da istihdam yetersizliği ile hemen hemen birbirine paraleldir.
14. Araştırma grubuna yönelttiğimiz, alan araştırmaları için sosyologların ne ölçüde kaynak bulabildikleri ile ilgili sorumuza yüksek oranda kaynak bulabildiklerini söyleyenlerin oranı oldukça düşük kalmıştır (%8). Araştırma grubumuzun yarısından fazlası, sosyologların alan araştırmaları için ya hiç kaynak bulamadığını düşünmekte, ya da balsa bile bu kaynağın sınırlı olduğunu ya da olacağını düşünmektedir.
15. Araştırma grubu içerisinde, iyi bir sosyolog olmak için yabancı dil bilmenin hiç önemli olmadığını söyleyenler yok denecek kadar azdır (%2). Araştırma grubunun yaklaşık beşte birlik bölümü yabancı dilin öneminin az olduğunu düşünmektedir.

- Araştırma grubunun yarısından fazlası ise (%54,3), yabancı dilin öneminin fazla ya da çok fazla olduğunu düşünmektedir.
16. Araştırma grubunun yaklaşık beşte birlik bölümü, sosyoloji biliminin ve sosyologların toplumsal sorunlara orta düzeyde çare olabileceklerini düşünürken dörtte üçe yakın bölümü ise yüksek ya da oldukça yüksek düzeyde çare olabileceklerini belirtmiştir. Bu sonuçlar, sosyoloji bölümü öğrencilerinin, toplumsal sorunlara çare olma konusunda kendi bölümlerinin etkili olacağı konusunda yüksek bir inanç taşıdıklarını göstermektedir.
 17. Araştırma grubunun yaklaşık beşte dördlük bölümü, toplumsal problemlerin çözümünde alan araştırmalarının son derece önemli olduğunu düşünmektedir. Alan araştırmalarını orta seviyede önemli görenleri oranı ise %15,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.
 18. Araştırma grubunun sadece onda biri (%10,1), sosyolojik analizlerin objektif olarak yapılabileceği konusunda yüksek bir inanca sahiptir. Objektifliğin hiçbir zaman mümkün olmadığını söyleyen yok gibidir (%0,5). Ancak, bunun düşük düzeyde gerçekleşebileceğini söyleyenler önemli bir orana sahiptir (%18,1).
 19. Araştırma grubu içerisinde sosyolojik araştırmalarda anket tekniğine hiç güvenmeyen ya da çok az güvenenlerin toplam oranı %4,5 düzeyindedir. Araştırma grubunun %36,8'i anketlerin orta düzeyde başarılı olabileceğini belirtmiş, %45,3'ü ise anketlerin yüksek ya da oldukça yüksek seviyede başarılı olabileceğini belirtmiştir.
 20. Araştırma grubunun sosyolojik kavram ve konularda ne ölçüde zorlandıkları incelendiğinde en fazla zorlandıkları konunun sosyoloji teorileri olduğu anlaşılmıştır (3,12). Bunu sırasıyla sosyolojik kavramlar (2,79), alan dışı dersler (2,37) ve uygulamalı çalışmalar (2,34) izlemektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçların araştırma hipotezlerini büyük ölçüde doğruladığı görülmüştür. “*Sosyoloji derslerinde kullanılan kavramların genellikle Batı toplumlarının sosyolojik gerçeklikleri göz önüne alınarak üretilmesi ve verilen örneklerin de genellikle bu toplumlardan seçilmesi, öğrencilerin kavramları anlama ve özümsemelerinde güçlük yaşamalarına neden olmaktadır.*” şeklindeki hipotezimiz, öğrencilerin en çok zorlandıkları konuların önce teoriler ve sonrasında da sosyolojik kavramlar olması yönüyle doğrulanmıştır. Ancak, likert ölçeğiyle tespit ettiğimiz bu zorlanmanın şiddetinin yüksek olmaması aynı zamanda hipotezin kısmen yanlışlandığını da ortaya koymaktadır.

“*Sosyoloji bölümü mezunlarının istihdam olanaklarının kısıtlı olması ve iyi bir iş bulamayacakları konusundaki endişeleri öğrencilerin bölüme ve derslere olan motivasyonunu azaltmaktadır.*” şeklindeki hipotezimizin doğru olduğunu gösteren çok sayıda bulguya rastlanmıştır.

Ek:

ANKET FORMU

1. Cinsiyetiniz?

() Erkek () Kadın

2. Hangi sınıftasınız?

() 1. sınıf () 2. sınıf () 3. sınıf

3. Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır?

() 0-1500 TL arası () 1501-3000 TL arası () 3001 TL'den fazla

Aşağıdaki düşüncelere katılma düzeyinizi 0-5 arası puan vererek işaretleyiniz. (en fazla katıldığınız düşünceye en yüksek puanı veriniz.)	0	1	2	3	4	5
Sosyoloji bölümüne gelmeden önce sosyoloji hakkındaki bilgi düzeyiniz neydi.						
Sosyoloji bölümünde okumaktan ne kadar memnunsunuz.						
Sosyoloji bölümünde verilen dersleri ne kadar ilgi çekici buluyorsunuz.						
Sosyoloji bölümünü bitirdiğinizde iyi bir iş bulabileceğinize ne kadar inanıyorsunuz.						
Sosyoloji yerine Rehberlik ya da Psikoloji gibi bir bölümü kazanmayı ne kadar isterdiniz.						
Sosyoloji derslerinde karşılaştığınız kavramları anlamada ne ölçüde güçlük çekiyorsunuz.						
Öğrendiğiniz sosyolojik kavramları başkalarına aktarmada ne ölçüde başarılısınız.						
Öğrendiğiniz sosyolojik kavramların gündelik hayattaki karşılık derecesi sizce nedir.						
Sosyoloji derslerinde karşılaştığınız örnekler Türk toplumunun gerçeklerini ne ölçüde yansıtıyor.						
Temel sosyoloji dersleri yanında diğer felsefe grubu derslerinin de müfredatta yer almasını ne ölçüde faydalı buluyorsunuz.						
İyi bir sosyolog olmak için aldığınız eğitimi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz.						
Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda ne ölçüde endişelisiniz.						
Sosyoloji bölümü mezunları için istihdam olanakları ne ölçüde yeterlidir.						
Günümüzde toplumsal sorunların çözümlenmesinde sosyologlardan ne ölçüde faydalandığınızı düşünüyorsunuz.						
Sosyolojik tahlil yapabilmek için sadece ders görmek ve kitap okumak ne ölçüde yeterlidir.						
Sosyologlar alan araştırmaları için ne ölçüde yeterli maddi kaynak bulabilmektedir.						
İyi bir sosyolog olabilmek için yabancı dil (İngilizce) ne ölçüde gereklidir.						
Sosyoloji biliminin ve sosyologların toplumsal sorunlara ne ölçüde çare olabileceğini düşünüyorsunuz.						
Toplumsal problemlerin incelenmesinde alan araştırmaları sizce ne ölçüde gereklidir.						
Sosyoloji objektif bir bilimdir. Sizce bir sosyoloğun analizlerini yaparken tam olarak objektif davranması ne ölçüde mümkündür.						
Sosyolojik araştırmalarda uygulanan anketlerin toplumsal gerçeklikleri tespit etmede ne ölçüde başarılı olacaklarını düşünüyorsunuz.						
Şu ana kadar karşılaştığınız anketlerin, araştırdıkları konuyla ilgili ne ölçüde sağlıklı bilgiler verebileceğini düşünüyorsunuz.						

<i>Aşağıdaki konu ve kavramların size göre güçlük derecesini işaretleyiniz.</i>						
Sosyolojik kavramlar						
Klasik ve çağdaş sosyoloji teorileri						
Uygulamalı çalışmalar (istatistik, anket, mülakat vb.)						
Alan dışı dersler (Mantık, felsefe, psikoloji vb.)						

Kaynaklar

Arslanoğlu, İbrahim (2001). Ortaöğretimde Sosyoloji Öğretimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Dergisi*. 18 (2): sy.

<http://www.hbvdergisi.gazi.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/view/424/415>. 11/03/2014 tarihinde erişildi.

Banoğlu, Köksal; Baş, Yasemin (2012). Sosyoloji dersi öğrenci algılarının derse verilen önem, sosyal kazanım ve öğrenme ortamı boyutları açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim 2012,37(164):31-44*. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/232>. 14/03/2014 tarihinde erişildi.

Bulut, Yücel (2011). Türkiye’de Sosyoloji Eğitimi. *Sosyoloji Dergisi*. 3(23). 1-18. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/iusosyoloji/article/download/1019007932/1019020137>. 14/03/2014 tarihinde erişildi.

Ersoy, Mehmet Akif (1983). Modernleşmek mi? İslamlaşmak mı? İstanbul: İhya yayınları.

Gökalp, Ziya (1924). Türkleşmek, İslamlaşmak Muasırlaşmak. haz. İbrahim Kutluk. Ankara: Kültür Bakanlığı.

..... (1955). Türkçülüğün Esasları. İstanbul: Varlık Yayınevi.

Ocak, Gürbüz & Taşçı, Dilek Aslan (2012). 2009 Sosyoloji Öğretim Programı Uygulamasına Yönelik

Öğretmen Tutumları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2012 16 (1): 379-399*.

<http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunisobil/article/download/1020007689/1020006848>.

13/03/2014 tarihinde erişildi.

Odabaş, Zuhâl Yonca (2009). Türkiye'de Akademik Sosyolojinin Problemleri ve Statüsü. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 2009,12(1):33-53.
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail?vid=7&sid=df29101c-11fd-4926-8638-7e00f93caafa%40sessionmgr4005&hid=4101&bdata=Jmxhbm9dHlmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#db=uv&AN=108483>. 14/05/2014 tarihinde erişildi.

Kocabaş Elif Feyza; Hanedar, Ayşegül (2013). Sosyolojimizin Sosyolojisi 100. Yılında Türkiye'de sosyolojinin Sorunları.
http://yesoder.org/User_Files/editor/file/sosyoloji%20rapor.pdf. 15/03/2014 tarihinde erişildi.

Said Halim Paşa (1965). İslamlaşmak. İstanbul: Bedir Yayınevi.

III. SOSYOLOJİ ÇALIŞTAYI (26 Mayıs 2012, Karabük Ü.).
<http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk/article/view/31>

Yılmaz, Cevdet (2009). Türkiye'de Sosyoloji Eğitiminin İçeriğinin Farklılaşma Eğilimlerinin Epistemolojik Analizi. *VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi*.
http://www.sosyolojidernegi.org.tr/kutuphane/icerik/yilmaz_cevdet.pdf. 11/03/2014 tarihinde erişildi.

Zabun, Beyhan (2013). Türkiye'de Sosyoloji Öğretimi Üzerine Kapsamlı İlk Çözümleme: Hilmi Ziya Ülken. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33(1): 31-50.
http://www.gefad.gazi.edu.tr/arsiv/2013/33_1/031-050.pdf. 10/03/2014 tarihinde erişildi.